Centraal Bureau voor de Statistiek

WIJZIGINGEN IN HET PS 2009 PROCES

SAMENVATTING:

De productiestatistieken 2009 (PS 2009) zijn in de loop van 2011 beschikbaar gekomen. Het statistische proces waarmee de PS-en worden samengesteld is voor verslagjaar 2009 op een aantal punten gewijzigd in vergelijking met voorgaande jaren.

Zowel het verwerkingsproces als de statistische eenheid hebben over verslagjaar 2009 wijzigingen ondergaan. Daarnaast is het CBS overgestapt op een nieuwe versie van de bedrijfsindeling (SBI).

De wijzigingen leiden er toe dat de uitkomsten over verslagjaar 2009 niet volledig vergelijkbaar zijn met voorgaande jaren.

\

Datum: *6 maart 2012*

1. Belangrijkste wijzigingen in de PS 2009

1.1 SBI 2008

In de productiestatistieken worden bedrijven vanaf verslagjaar 2009 ingedeeld volgens de meest recente bedrijfsindeling (SBI 2008).

De SBI ondergaat eens in de 15 jaar een ingrijpende wijziging om in de indeling beter rekening te houden met de veranderingen in de activiteiten van bedrijven, bijvoorbeeld met opkomende nieuwe activiteiten zoals de informatie- en communicatiesector.

1.2 De bedrijfseenheid

De statistische eenheid bij het samenstellen van statistieken over bedrijven is de bedrijfseenheid. Bij een ondernemingengroep kunnen een of meer bedrijfseenheden horen. Tot en met verslagjaar 2008 werden alle bedrijfseenheden onder een ondernemingengroep apart in de populaties van de productiestatistieken opgenomen.

Voor de kleine en middelgrote ondernemingengroepen is dit per 1-1-2010 (In de PS reeds voor verslagjaar 2009) veranderd. Het CBS rekent vanaf die datum alle bedrijfseenheden die tot één ondernemingengroep behoren samen tot één bedrijfseenheid. Voor grote ondernemingengroepen verandert er niets.

De nieuwe manier van samenstellen en enquêteren van bedrijfseenheden, kan onder meer tot gevolg hebben dat per branche/bedrijfstak of per grootteklasse de omvang van de populatie wijzigt. Bepaalde bedrijfseenheden verhuizen door de bundeling naar een andere SBI-code, anderen worden juist in de betrokken bedrijfstak bijgetrokken.

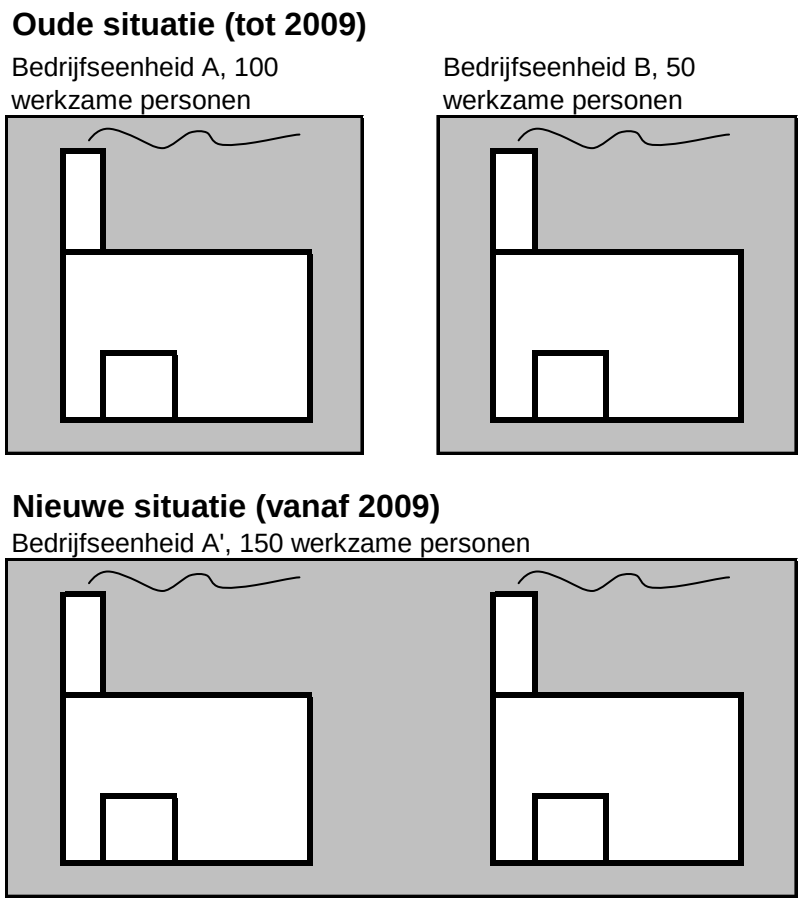

Figuur 1: Voorbeeld van een bundeling van 2 bedrijfseenheden tot 1 bedrijfseenheid

1.3 NOPS

De PS gegevens worden vanaf verslagjaar 2009 samengesteld met een nieuw verwerkingsproces (NOPS).

In dit nieuwe verwerkingsproces ligt een grotere nadruk op het top-down analyseren van de gegevens. Ook wordt een groter deel van de (veelal kleinere) bedrijfseenheden automatisch verwerkt, onder meer door het verfijnen van automatische detectie- en correctieregels. Deze veranderingen hebben geen of een geringe invloed op de uitkomsten. Een uitzondering hierop vormen de werkgelegenheidsvariabelen (zie volgende hoofdstuk)

Ook de ophoogmethodologie is op een aantal punten gewijzigd. In de methode voor ophoging wordt op een andere wijze dan voorheen gebruik gemaakt van hulpinformatie. Zo zijn er over de hele populatie gegevens beschikbaar over het aantal werkzame personen en de rechtsvorm. Deze hulpinformatie wordt gebruikt om de steekproefmarges te verkleinen en te corrigeren voor eventuele selectiviteit in de respons.

Ook worden bedrijven waarin geen personen voor meer dan 15 uur werkzaam zijn (de zogeheten marginaal actieve bedrijven) voortaan meegerekend tot de ophoogpopulatie.

In de eerste release van de PS 2009 bleek het ophoogalgoritme nog niet correct te functioneren. Dit leidde tot niet plausibele opgehoogde uitkomsten voor de werkgelegenheidsvariabelen. Dit defect is in de huidige, definitieve versie verholpen.

2. Consequenties voor gebruikers

De consequenties voor gebruikers zijn afhankelijk van het type gebruik (microdata of aggregaten).

2.1 Consequenties voor gebruikers van microdata

2.1.1 Werkgelegenheidsblok niet beschikbaar

De PS werkgelegenheidscijfers over 2009 waren in de eerste release niet opgenomen in het Data Servicecentrum. De reden hiervoor was dat er aanzienlijke verschillen waren geconstateerd tussen de cijfers over arbeid in de PS en die afkomstig uit twee andere CBS-onderzoeken, de 'Statistiek Werkgelegenheid en lonen' en de 'Arbeidsrekeningen'.

De uitkomsten van de microdata bleek achteraf echter van voldoende kwaliteit. De problemen werden namelijk veroorzaakt door een fout in de ophoging (zie paragraaf 1.3).

In de definitieve versie zijn de werkgelegenheidscijfers wel gewoon opgenomen in het DSC. Deze gegevens zijn geschikt voor microdata-analyse.

2.1.2 Eenhedenproblematiek

In de PS 2009 is overgestapt op de nieuwe bedrijfseenheid. Hoewel slechts een beperkt percentage van de eenheden hierdoor gebundeld wordt, levert het enkele problemen op:

- De PS 2009 koppelt vanwege de vervroegde invoering van de nieuwe bedrijfseenheid minder volledig met het bedrijvenregister (ABR) en/of met andere statistieken dan in eerdere of latere jaren. Dit probleem kan deels ondervangen worden doordat over het steekproefkader van de PS 2009 (stand bedrijvenregister in december 2009) een transformatieschema (basistabelovergang2009.sav) beschikbaar is tussen de oude bedrijfseenheid (gebruikt door andere statistieken) en de nieuwe bedrijfseenheid (gebruikt in de PS).
- De nieuwe bedrijfseenheid (ontstaan uit bundeling van meerdere oude bedrijfseenheden) krijgt vaak dezelfde bedrijfsidentificatie (be_id) als het bedrijf met de grootste bijdrage in de bundeling. Er kan dan onterecht de conclusie getrokken worden dat de oude bedrijfseenheid (verslagjaar 2008) en nieuwe bedrijfseenheid (verslagjaar 2009) identiek zijn.

Voor Remote Acces en On-site gebruikers is dit bestand te vinden op: \8_Utilities\Code_Listings\PS2009eenheden.

2.1.3 SBI 2008

Gebruikers van microdata zullen vanaf verslagjaar 2008 hun doelpopulatie moeten afbakenen volgens de nieuwe bedrijfsindeling. Daarbij zijn schakelschema’s tussen de vorige versie van de SBI (SBI 1993) en de huidige versie van de SBI (SBI 2008) beschikbaar.

2.1.4 NOPS

De invoering van NOPS heeft (behalve dan dat de werkgelegenheidsvariabelen niet beschikbaar zijn) weinig effect voor gebruikers van microdata.

2.2 Consequenties voor gebruikers van aggregaten

2.2.1 Gebruikers van de eerste release van de PS 2009

De PS werkgelegenheidsgegevens over 2009 waren in de eerste release niet opgenomen in het Data Servicecentrum. De reden hiervoor is dat er aanzienlijke verschillen waren geconstateerd tussen de cijfers over arbeid in de PS en die afkomstig uit twee andere CBS-onderzoeken, de 'Statistiek Werkgelegenheid en lonen' en de 'Arbeidsrekeningen'. De fout bleek uiteindelijk te liggen in de ophoging en ook in mindere mate effecten te hebben op andere variabelen. Deze fout is verbeterd in de definitieve versie van de PS 2009.

Gebruikers van de ophoogfactoren wordt daarom aangeraden om zoveel gebruik te maken van de definitieve PS versie.

2.2.2 SBI 2008

Door de SBI wijziging zijn de SBI aggregaten over verslagjaar 2009 niet zonder extra inspanning vergelijkbaar met eerdere jaren.

Er zijn voor de specialistische gebruiker schakelschema's beschikbaar waarin de relatie tussen de oude versie van de SBI (SBI 1993) en de huidige versie (SBI 2008) weergegeven wordt.

2.2.3 De bedrijfseenheid

Door de nieuwe bedrijfseenheid kunnen breuken in tijdrreeksen ontstaan. De breuken die als gevolg hiervan ontstaan zijn in de PS-en in het algemeen gering, maar kunnen op gedetailleerd niveau (SBI 4^{e} digit) significant zijn.

2.2.4 NOPS

De veranderingen als gevolg van de invoering van NOPS kunnen tot methodebreuken leiden. Zo liggen de niveaus in verslagjaar 2009 soms hoger dan in verslagjaar 2008 en eerder, ook voor branches waar dit op grond van de economische ontwikkelingen niet plausibel is.